

THE DEBATE IN ISRAEL OVER ACCEPTING REPARATIONS FROM GERMANY, 1951-1952:
THE HALAKHIC DISCUSSION

Jacob J. Schacter

Congregation Rinat Yisrael

April 16, 2023

מלכים א כא:הכב

1 KINGS 21:5-22

age. He lay on his bed, turned his face [to the wall] and would not eat any food.

⁵ His wife Jezebel came to him and spoke to him, "Why is it that your mood is so sullen and you do not eat any food?"

⁶ He said to her, "Because I spoke to Naboth the Jezreelite, and said to him, 'Give me your vineyard for money, or, if you prefer, I will give you a [another] vineyard in its place.' But he said, 'I will not give you my vineyard.'"

⁷ His wife Jezebel said to him, "Are you now exercising your sovereignty over Israel? Arise. Eat some food, and let your heart be. I shall present you with the vineyard of Naboth the Jezreelite!"

⁸ She then wrote scrolls in Ahab's name, sealing them with his signet, and she sent scrolls to the elders and the officials who were in his city, who dwell with Naboth. * ⁹ She wrote in the scrolls, saying, "Declare a fast,* and seat Naboth at the head of the people. ¹⁰ Then seat two unscrupulous people opposite him, who will testify against him, saying, 'You blessed* God and the king!' Then take him out and stone him, so he will die."

¹¹ The men of his city — the elders and the officials who dwell in his city — did as Jezebel had sent [word] to them, as was written in the scrolls that she had sent them. ¹² They declared a fast and seated Naboth at the head of the people. ¹³ Two unscrupulous men came and sat opposite him, and the unscrupulous men testified against Naboth in the presence of the people, saying, "Naboth has 'blessed' God and the king." Then they took him outside of the city and stoned him with stones, and he died.

¹⁴ They then sent word to Jezebel, saying, "Naboth has been stoned and has died."

¹⁵ When Jezebel heard that Naboth had been stoned and had died, Jezebel said to Ahab, "Arise and inherit* the vineyard of Naboth the Jezreelite, which he had refused to give you for money; for Naboth is not alive, for he is dead."

¹⁶ When Ahab heard that Naboth had died, Ahab arose to go down to the vineyard of Naboth the Jezreelite, to inherit it.

¹⁷ The word of HASHEM then came to Elijah the Tishbite, saying, ¹⁸ "Arise and go down to meet Ahab, king of Israel, who [lives] in Samaria; behold he is at the vineyard of Naboth, which he has gone down to inherit. ¹⁹ You shall speak to him, saying, 'Thus said HASHEM: Will you murder and also inherit?' Then you shall speak to him [further], saying, 'Thus said HASHEM: In the place where the dogs licked up the blood of Naboth, the dogs will lick up your blood as well.'"

²⁰ Ahab said to Elijah, "Have you found me [guilty], my adversary?"

He said, "I have found [you guilty], because you have sold yourself to do what is evil in the eyes of HASHEM. ²¹ Behold! [says HASHEM] I am bringing evil upon you, and I shall annihilate after you, and I shall eliminate [every] male offspring* from Ahab and all property, whether hidden or public, in Israel. ²² And I shall set your house like the house of Jeroboam son of Nebat and like the house of Baasa son of Ahijah, because of the provocation with which you have provoked [Me], and because you caused Israel to sin.

ה וישכב על-מטתו ויסב את-פניו ולא-אכל לחם: ותבא אליו איזבל
ו אשתו ותדבר אליו מה-זה רוחך סרה ואינך אכל לחם: ונדבר אליה
ז כי-אדבר אל-נבות היזרעאלי ואמר לו תנה לי את-פרמך בכסף או
ח אס-חפץ אתה אתנה-לך כרם תחמיו ויאמר לא-אתן לך את-
ט פרמתי: ותאמר אליו איזבל אשתו אתה תעשה מלוכה על-
י ישראל קום אכל-לחם ויטב לבה אני אתן לך את-כרם נבות
כ היזרעאלי: ותכתב ספרים בשם אחאב ותחתם בחתמו ותשלח
ל הספרים [ספרים] אל-הזקנים ואל-החורים אשר בעירו הישבים
מ את-נבות: ותכתב בספרים לאמר קראו-צום והשיבו את-נבות
נ בראש העם: והשיבו שנים אנשים בני-בלעל נגדו ויעדו לאמר
ד ברכת אלהים ומלך והוציאנו וסקלנו ונמת: ויעשו אנשי עירו הזקנים
ה והחורים אשר הישבים בעירו כאשר שלחה אליהם איזבל כאשר
ו כתוב בספרים אשר שלחה אליהם: קראו צום והשיבו את-נבות
ז בראש העם: ויבאו שני האנשים בני-בלעל וישבו נגדו ויעדו אנשי
ח הבלעל את-נבות נגד העם לאמר ברה נבות אלהים ומלך ויצאנו
ט מחוץ לעיר ויסקלנו באבנים ונמת: וישלחו אל-איזבל לאמר סקל
י נבות ונמת: ויהי כשמע איזבל כי-סקל נבות ונמת ותאמר איזבל אל-
יא אחאב קום רש את-כרם נבות היזרעאלי אשר מאן לתת-לך בכסף
יב כי אין נבות חי כיימת: ויהי כשמע אחאב כי מת נבות ויקם אחאב
יג לרדת אל-כרם נבות היזרעאלי לרשתו: ויהי דבר-
יד יהוה אל-אליהו והתשפי לאמר: קום רד לקראת אחאב מלך-
יט ישראל אשר בשמרון הנה בכרם נבות אשר-ירד שם לרשתו: ודברת
כ אליו לאמר בה אמר יהוה הרצחת וגם-ירשת ודברת אליו לאמר
כא בה אמר יהוה במקום אשר לקחו הכלבים את-דם נבות ילקו
כב הכלבים את-דמך גם-אתה: ויאמר אחאב אל-אליהו המצאתני איבי
כג ויאמר מצאתי גען התמכרך לעשות הרע בעיני יהוה: הנני מבי
כד [מביא] אליך רעה ובערתי אחריה והברתי לאחאב משתיך בקיר
כה ועצור ועזוב בישראל: ונתתי את-ביתך בבית ירבעם בן-נבט
כז ובבית בעשא בן-אחיה אל-הפעל אשר הכעסת ותחטא את-ישראל:

"אסיים את דברי במספר פניות. פנייתי הראשונה היא אליך, אדוני בן-גוריון, אני פונה אליך לא כיריב אל יריב – כיריבים תהום בינינו, אין גשר... אני פונה אליך כיהודי ליהודי... לכו אל העם... הרי אין לכם רוב בעניין זה בכנסת. חלק מחברי מפלגתכם מתנגדים... פנייתי השנייה היא אל חברי הכנסת שנבחרו על ידי אזרחי המדינה הערבים... הבחינו בין זכות פורמלית לזכות מוסרית... זהו עניין שלנו, תנו לנו להכריע בכך... פנייתי השלישית היא אל חברי המפלגות הדתיות... הלכתם אל העם בבחירות בשם דת ישראל, בשם תורת ישראל... מה לתורת ישראל ולמשא ומתן עם עמלק..." "ומלחמה לה' בעמלק מדור לדור"... הרי אשתקד על גיוסן של בנות דתיות התפלגתם ועל זה לא תהיו מוכנים להשיב לא?" (דברי הכנסת, ישיבה ל"ח, 7.1.52)

184 בקב משנה שופטים. הלכות מלכים פ"ה הדרב"ז (מכ"ו)

ג ופרח לבוא לו דרך וכו' משנה נהגת נמי מבערב... א"ל כפי מה שהיא צריך. איני מעקם הדרכים מפני כרמי של זה או מפני שדותי של זה. אלא הולך בשוה ועושה מלחמתו: ד' מצות עשה להחרימם שבעה עממין שנאמר החרים החרים. וכל שבא לצדו אחר מזה ולא הריג עובר בלא תעשה שנאמר לא תחיה כל נשמה. וכבר אמר זכרם: ה' וכן מצות עשה לאבד זכר [ו] עמלק. שנאמר תמחה את זכר עמלק. ומצות עשה לצבור חבד מעשיי הירעים ואירבתו. כדי לעורר אירבו. שנאמר זכור את אשר עשה לך עמלק. מפי השמועה למדו זכור "כמה לא תשכח בלבו. שאסור לשכוח איבתו ושנאתו: ו כל הארצות שבוששין ישראל במלך על פי בית דין. דמי זה כבוש רבים והרי היא

משנה ד
בז ביום קא יהודה בר צמוני וצמד לקניון קבית
הכרניש אמר להם: מה אני לבא בקרקל? אמר לו
בין צמליאל: אסור אמה. אמר לו רבי יהושע: קמר
אמה. אמר לו בין צמליאל: הפתוב אומר (ובריי נג. ה):
לא יבא צמוני ומאבי בקהל ה' גם דור עשירי
וגומר. אמר לו רבי יהושע: וכי צמונים ומאבי
בקקמן הן? קדר קלה סנסריב קלך אשור ובלבל
את כל קאמיה, שנאמר (ישעיה נ יג): וקאסיר גבלות
צמים וצתודמיקם שושתי ואוריד פסיר יושבים.
אמר לו בין צמליאל: הפתוב אומר (ירמיה מט. ד):
ואסרי בן אשיב את שבות קני צמוני, וכך קורו.
אמר לו רבי יהושע: הפתוב אומר (עמוס ט יד):
ושקתי את שבות צמי ושראל (ויהודה) וצדון
לא שבו התיירוהו לבא בקהל.

R. Soloveitchik

1919 1919

Fate and Destiny, pp. 65-66

Divine providence is testing us once again via the crisis that has overtaken the land of Israel. Let it be clearly stated: The matter does not just affect the political future of the land of Israel. The designs of the Arabs are directed not just against the political sovereignty of the State of Israel but against the very existence of the Yishuv in the land of Israel. They wish to destroy, heaven forbid, the entire community, "both men and women, infant and suckling, ox and sheep" (1 Samuel 15:3). At a Mizrahi convention I cited the view expressed by my father and master [R. Moses Soloveitchik] of blessed memory, that the proclamation, "The Lord will have war with Amalek from generation to generation" (Exodus 17:16) does not only translate into the communal exercise of waging obligatory war against a specific race but includes as well the obligation to rise up as a community against any people or group that, filled with unalloyed hatred, directs its enmity against Keneset Israel. When a people emblazons on its banner, "Come, and let us cut them off from being a nation; that the name of Israel may be no more in remembrance" (Psalms 83:5) it becomes, thereby, Amalek.²⁵ In the 1930s and 1940s the Nazis, with Hitler at their head, filled this role. They were the Amalekites, the standard-bearers of insane hatred and enmity during the era just past. Today their place has been taken over by the mobs of Nasser and the Mufti. If we are silent now as well, I know not the verdict that will be issued against us by the God of justice. Do not rely on the "liberal" world's sense of equity. Those same righteous liberals were around fifteen years ago, and they looked with indifference upon the extermination of millions of people; they did not even lift a finger. If, heaven forbid, yet a second spectacle of blood were to take place before their very eyes, it is likely that they would not even lose a night's sleep over it.

Fate and Destiny, pp. 92-95

25. Maimonides, Laws of Kings and Their Wars 5:4, writes the following regarding the seven nations of Canaan: "It is a positive commandment to destroy the seven nations, as it is said: 'But thou shalt utterly destroy them' (Deuteronomy 20:17). If one does not kill any of them that falls into one's power, one transgresses a negative commandment, as it is said: 'Thou shalt save nothing that breatheth' (Deuteronomy 20:16). But their memory has long since perished." The Radbaz, in his commentary ad loc., notes that the source for Maimonides' concluding comment, "But their memory has long since perished," is the statement of Rabbi Joshua in Mishnah Yadayim 4:4: "Sennacherib, king of Assyria, came up and intermingled all the peoples."

It is, however, striking and passing strange that Maimonides, in setting forth the commandment to wipe out Amalek, does not add the concluding phrase, "But their memory has long since perished." Thus states Maimonides in Laws of Kings and Their Wars 5:5: "Similarly it is a positive commandment to destroy the remembrance of Amalek, as it is said: 'Thou shalt blot out the remembrance of Amalek' (Deuteronomy 25:19). It is also a positive commandment to remember always his evil deeds and the waylaying [he resorted to], so that we keep afresh the hatred manifested by him, as it is said: 'Remember what Amalek did unto thee' (Deuteronomy 25:17). The traditional interpretation of this injunction is: 'Remember,' by word of mouth; 'Do not forget,' out of mind, that it is forbidden to forget his hatred and enmity." It would appear from Maimonides' statements that Amalek is still in existence, while the seven nations have descended into the abyss of oblivion.

One may query: Why didn't Maimonides apply R. Joshua's principle that "Sennacherib, king of Assyria, came up and intermingled all the peoples" to Amalek as he did to the seven nations? The answer to this question is very simple. Scripture testifies that Amalek is still in existence. Note what the Torah states: "The Lord will have war with Amalek from generation to generation"

(Exodus 17:16). If that is the case, then it is impossible that Amalek be completely destroyed before the coming of the Messiah. As the sages state: "The [divine] throne will not be whole and the [divine] Name will not be whole until the descendants of Amalek are completely blotted out" (Midrash Tanhuma on Ki Teze, end; and Rashi on Exodus 17:16). But—where is he? I once heard the following answer from my father and master [R. Moses Soloveitchik] of blessed memory, namely, that any nation that conspires to destroy Keneset Israel becomes, according to the halakhah, Amalek. My father and master added: We have been charged with two commandments concerning Amalek. The first is the obligation to blot out his memory. This obligation devolves upon every person with reference to an individual Amalekite and is set forth in the verse "Thou shalt blot out the remembrance of Amalek" (Deuteronomy 25:19). The second is the readiness to do battle as a community against the people Amalek. This requirement is set forth in the verse, "The Lord will have war with Amalek from generation to generation" (Exodus 17:16). Thus, if any people seeks to destroy us, we are commanded to do battle against it when it rises up against us, and this battle of ours is an obligatory war (*milhemet mizvah*) on the basis of the verse from Exodus, "The Lord will have war with Amalek from generation to generation." However, the obligation to wipe out individual Amalekites, as set forth in the verse from Deuteronomy, applies only to genealogical descendants of Amalek. Now it is true that Maimonides' ruling also includes the obligation to blot out individuals, an obligation which does not apply to any nation other than Amalek, even if that nation seeks to destroy the Jewish people [and this obligation is no longer in force, since there are no longer any identifiable genealogical descendants of Amalek]. Nevertheless, since the obligation to do battle against Amalek as a people would apply to such a nation, Maimonides did not use the phrase "But its [Amalek's] memory has long since perished." There still exists a category of Amalek [as a people] even now after the peoples have been intermingled [and there are no longer any individual Amalekites].

Perhaps the above is the basis for the ruling of Maimonides in Laws of Kings and Their Wars 5:1 that a defensive war waged by the Jewish people against an aggressor is an obligatory war. Such a war falls under the rubric of "The Lord will have war with Amalek from generation to generation." To be sure, Maimonides in his ruling singles out the war against Amalek for special mention [which would indicate that the war against Amalek and a defensive war against an aggressor are two separate categories]. Nevertheless, one may maintain that a war waged by the Jewish people against an aggressor who seeks to destroy it still belongs to the category of the war against Amalek. Note carefully the sugya in Sotah 44b, s.v. *Amar R. Yohanan*.

Zev Eleff, Mentor of generations
(2008)

Howard Jachter
The '80s: An Aging Giant

331

Despite the infirmities of old age, the Rav indefatigably pursued King David's challenge to "sing to Hashem a new song." I was astonished when the Rav announced a few weeks before *Pesach* of 1984 that he would devote his *shiur* to topics relating to *korban Pesach*, a topic on which he had not yet delivered *shiurim*. Surely the students would have been satisfied to hear Rav Soloveitchik deliver thoughts on *Pesach* that he had delivered in the prior forty years of lecturing at Yeshiva. The Rav, on the other hand, had different plans. There were new trails to blaze and frontiers to conquer even at age eighty. One day in November 1984 one of the *talmidim* pointed out to the Rav that in yesterday's *shiur* he had explained a passage in the Rambam in a different manner than he had explained that day. The Rav without batting an eyelash responded, "Never mind what I said yesterday." For the Rav, the Torah was ever fresh, as if it was presented by *Hashem* to His people anew every single day (see Rashi to *Devarim* 6.6).

In the midst of privately discussing the propriety of purchasing a German-manufactured automobile, the Rav displayed one of the facets of his greatness. He said to me that perhaps he had erred when he strongly urged Israeli Prime Minister David Ben-Gurion to desist from accepting reparations from the West German government. Israel's politicians and citizens were embroiled in a searing debate in the 1950's about whether to accept reparations from the German government in compensation for the Nazi atrocities. In a relatively rare public expression of his views regarding matters of public policy, the Rav at that time expressed his forceful opposition to the State of Israel accepting the proposed reparations. Astonishingly, thirty years later, the Rav said to me that maybe history proved him wrong, as the State of Israel would not have developed economically as it had done in the past three decades, had she not accepted money from the West Germans. How many older people have the courage and integrity to state upon reflection that they regard a major position that they fought for in years gone by as mistaken?

לפי הרב
יוני א' תש"ח

בעניני אי"י וירושלים

חשיבותה של המדינה אינה אלא בתורת היותה חלק משאר כל התורה והמצוות, אזי בו ברגע שתהיי איזה סתירה – אשר נצטרך לבחור ולנקוט עמדה – בין מדינת ישראל לבין אלקי ישראל, פשוט שאין מן הצורך לשאול באיזה עמדה ננקוט.²⁵

ועיי בסי' על התשובה (עמי קמב), שגם השעבוד למדינה יכול ליחפך לעבודה זרה. אפילו אם יבואו כל גדולי עולם שאחתום כי כל נאמנותי הבלתימסוייגת נתונה למדינה, שהיא כיום האידיאל העליון ביותר ליהודים – לא אתן ידי לכך בשום פנים ואופן. השתעבדות כזאת – היא עבודה זרה!

השתעבדות אחת בלבד יש לנו, והיא להקבי"ה ולתורה שנתן לנו... אם המדינה מסייעת להשתעבדות זאת שלנו – הרינו מסורים לה בלב ונפש. אבל אם המדינה מפריעה להשתעבדות זאת – אז איני יכול להרגיש אהבה בלבי למדינה. ועיייש עוד.

ואשר על כן הביע רבנו את דעתו בפרהסיא כמה פעמים נגד ענינים מתרחשים במדינה, ולא נקט כדעת הסוברים שעל כל פשעים תנטה אהבה.

(א) זכרוני היאך שדרש רבנו ברבים נגד קבלת תשלומי דמי הפיצויים מגרמניה, משני טעמים. הא', שלא יקבלו הם את ההרגשה שכאילו בזה הם מתכפרים ויוצאים ידי חובת אשמתם.²⁶ והב', דמדינא דין עמלק יש להם לגרמנים,²⁷ ואסור לנו ליקח מהם שום דבר.

הבהול וכבירת כח היא [...והשכם והערב הצהירו ראשי המדינה שהיא מדינת החוק ולא מדינת ההלכה, ולפרקים גם הוכיחו במעשים שדבריהם אלה כנים הם. המדינה, במקום להתקרב אל הסיירה האידיאלית, התרחקה ממנה...]. לא תתחלחל ההלכה ולא תתייאש, כי אם תצור עליה...עד רדתה. משום שגבורת ההלכה ועוזה (בפרט זה) נובעים...מאמיתת דבריהם של חכמינו שסופם של ישראל לעשות תשובה, וכי לא תטוש ההשגחה את נפש האומה וכו'. ועיייש עוד בהמשך, שכל זה ידע גם דודי (הגרייז) וכו'.

25. עיי פיר דרשות, במאמר אברהם העברי, אות ד'.

26. עיייש אות ד'.

27. עמשי"כ רבנו בקול דודי דופק (דברי הגות עמי מט), ומשי"כ בשם רבנו